

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ח מהל'
שגות הלכה א סמוג
לאין רוח ועשין רוח:
ב ב ג ד מ"י שס הל' ט:

שבועות. הא דלא פתח הא מילתא כל כינוי שבועות כשבועות
כדפתח נדרים ומיר משום דתנא ממכות קא סליק
כדמפרש בגמרא הורכך לפתוח בשמים שהן ארבע והואיל ולא מצי
פתח בכינוי תו לא חש לשנות אח"כ וא"ת אמאי לא תני ידיעות

כרישא דהא בקרא כתיב כרישא או
נפש אשר תגע וגו' והדר או נפש
כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא
עיקר המסכת דבסדר ישועות קאי
ואגב שבועות תני ידיעות משום
דגבי הדדי כתיבין כדמפרש בגמרא
א"נ משום דמילי דשבועות כתיבי
בקרא כרישא ונפש כי תחתא וגו'
(ויקרא ה) והוא עד דהיינו שבועת
העדות והאי דלא פתח שבועות
העדות משום דלית בהו שמים שהן
ארבע: **ידיעות** הַטוּמָאָה שְׁתֵּי
שָׁהוּ אַרְבַּע. תימא דהעלמות הו"ל
למימני דהיא עיקר מילתא העלם
טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש
ומקדש וי"ל דתימא ליה למנקט לשון
ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ב (דף
ד): ידיעות קמיתא דליתניהו בכל
המורה כולה קא חשיב א"נ לאיצק
לישנא ידיעות בתרימא דלתיין
לידי קרבן קא חשיב ולהך לישנא
הא דלא תני נמי ידיעות השבט
משום דתימא ליה למינקט יליאות
דזמלאכות גופייהו איכא שמים שהן
ארבע אבל הכא לא מצי למינקט
הטומאות שמים שהן ד' דליכא אלא
תמתי טומאת קודש וטומאת מקדש:
יציאות השבט שתיים שהן ארבע.

בגמ' מפרש שמים הולאה
דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכנסה
דעני ודבעל הבית ותימא אמאי
חשיב דעני ודבעל הבית בתמתי דמה
לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר
דאכטריך למתניניהו משום דקס"ד הוא דרך הולאה אלא
כשעומד ברשות היחיד ונטל פירות ויאל לרשות הרבים אבל כי
האי גוונא דגופו ברשות היחיד וידו ברשות הרבים או איפכא לאו
דרך הולאה היא וכתי האי גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו
של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואכטריך למימני
תריייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעיין איך ומתאי טעמא נחא ליה
דלא תני הך הולאה שלישית כדפרישית ור"ת מפרש דהולאה מלאכה
גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי
לרשות הרבים לכן הורכך לפרש כל ענייני דעני ודעשיר ותדע
דמלאכה גרועה היא מדאמר בריש הורק (שבת דף יז: ושם) הולאה
גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכחא העם מהביא כו' וקאמר
אשכחנא הולאה הכנסה מנלן סברא היא מה לי אפוקי מה לי
עיוילי ולשאר אבות לא בעינא קרא אלא ממיידין כל דהו במשכן
והולאה היתה במשכן כדאמר בפרק במה עומיין (שם דף מט:) הם
הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואחם אל תוציאו הם העלו קרשים
לעגלה ואחם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהו במשכן
אלא אלא לחודה אבל תולדות דהולאה בעי בפרק הורק (שם דף יז:)
או סברא או דלהו במשכן כגון מכנים חורק ומעביר ומשעט
והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים שנים גרסינן ולא שמים דמראה לשון זכר הוא
כדכתיב (שמות א) את המראה הגדול הזה ותנן נמי
במס' נגעים (פ"א משנה ד) ומיייתי לה בהמוכח מקדש (ומהו דף פח:
ושם) מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים וששה
עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים והא דקתיב (שם) טובא
משום דחשיב נמי פתיכי אי נמי כיייל נגעי צבאים וצבאים:

מכדי

לא
יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן זא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה** בחון ויום הכפורים מכפר. ויום הכפורים
הוא עצמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כז) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחון ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים
והוא שעיר הנעשה בפנים הקיטש לך הכחול ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. בתחלה
דהכי ילפינן כדדיא בגמ' [ולקמן ז:] דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** מצינינהו ידיעה
בסוף ולא בתחלה דלא אחא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה
בתחלה וי"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף נ: ושם) לה: **שעירי הרגלים**. כלל הרגלים נאמר פ' שעירי חטאת. ובגמ' [ולקמן ט:]
מפרש מנא ליה דאשחין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים. עליה אבל לא שעירי ראשי חדשים:

על

שבועות שמים שהן ארבע. כשבועות ציטוי שפטים הכתוב
בויקרא (ה) אלא קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש
בפרק שלישי (דף כז:) **שמים**. כתיבי בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע
או להטיב ומפרש כמשנה פרק שלישי (דף כה) אוכל להטיב לא

אוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה
לכל דבר שהוא הן ולא להבא (ה) להרע
או להטיב להבא משמע ובפ"ג (שם)
מרבזה מן המקרא אף דברים שאין
בין הרעה והטבה ומיהו שמים נינהו
ותו לא דבר וחילופו: **שן ד'.** יש
לרבות מריצוי הכתובים כדמפרש
בפ"ג (שם) אף דבר וחילופו לשעבר
כגון אכלתי והוא לא אכל או לא
אכלתי ואכל: **ידיעות** הַטוּמָאָה. חיוב
קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש
וקדשי הכמוזה אלא שבועת ציטוי
או נפש כי (ה) תגע וגו' [ויקרא ה] וילפינן
בפירקין [ז:] שאין הכתוב מדבר אלא
בטומאת מקדש וקדשי שנכנס בשוגג
למקדש אחר טומאה זו או אכל דבר
קודש: **שמים שהן ארבע.** שמים
כתיב דכתיב (ויקרא ה) ועלם ממנו
והוא טמא משמע שנתעלמה ממנו
טומאה וע"י אותו העלם אכל קודש
הרי אחת או שנכנס למקדש הרי
שמים. ולפי שאין חייב עליה אלא
אם כן ידע בתחלה שנתמא ואח"כ
נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע
לו שחטא משום הכי קרי ל' ידיעות:
שן ארבע. יש לרבות מן המקרא
עוד שני חיובים העלם קודש והעלם
מקדש וחזר הוא את הטומאה:
יציאות השבט **שמים שהן ארבע.**
הולאה מרשות היחיד לרשות הרבים
לנדנו מן המקרא שחייב בפרק
הורק במסכת שבת (דף יז: ושם) מוי"ל
משה ויצריזו קול במחנה וגו' (ה)

(ה) ומתגרמין) לא תפיקו מרה"י לרה"ר. וזה שמים אחת לעומד בחון
והואשט יד לפנים ונטל חפץ והוציאו לחון ואחא לעומד בפנים
ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחון: **שן ארבע.** יש
ללמוד מאלו שכסם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהולאה כן
הקפידה בהכנסה והרי הן שמים אחת לעומד בפנים והואשט ידו
לחון ונטל חפץ והניסו ואחא לעומד במחון ונטל חפץ ממקומו
והואשטו בפנים והניחו: **מראות** נגעים. שהמורע מציא עליהם
קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא [ויקרא ד] שאת וזהרת והן חלוקין
במראהין כדמפרש בגמ' [ז:] **שן ארבע.** יש לרבות תולדה לו
ותולדה לו כדמפרש בגמ' [שם:] **אח שיש בה ידיעה.** כוליה לטומאה
קאי. ובגמרא [ג:] מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה כרישא ויליאות
ומראות כל חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשינהו
בהאי מסכת והאי דתינייהו הכא משום דדמו להדדי בשמים שהן
ארבע: **ידיעה** בתחלה. שידע שנתמא: **וידיעה** בסוף. משאכל
את הקודש בעלם או נכנס למקדש ויאל ונודע לו שבטומאה אכל
או בטומאה נכנס: **והעלם** בינתיים. כשאכל את הקודש נעלמה
ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או
מקדש: **הרי זה.** בקרבן המפורש בלוחה פרשה [ויקרא ה] לשעיר חטאת
בהמה ולעני עוף ולדל שדלים עשירית האפיה והיא מנחת חוטא
האמורה בכל מקום חזו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד.
ובגמרא [ז:] מפרש מנא ליה דידיעה בתחלה ובסוף והעלם בינתיים
כתיב: **שעיר הנעשה** בפנים. שלשה שעירים נעשין לצור דבירה"כ
אחד מתן דמו לפנים וחזירו משתלח לעזאזל כמה שכתוב באחרי
מות (ו) ואחד קרב במוכח החילון במוספין והוא כתוב בפרשת פינחס (ו)
עם שאר כל מוספי המועדות: **סולה.** להגין עליו מן היסורין
שא"פ שאינו יודע שחטא יש לו ללאג שכל השוגגין נריכים כבדירה
לכשידעו אלמא קודם ידיעה עושים הן: **עד** שידוע לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה** בתחלה. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא
יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן זא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה** בחון ויום הכפורים מכפר. ויום הכפורים
הוא עצמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כז) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחון ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים
והוא שעיר הנעשה בפנים הקיטש לך הכחול ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה. בתחלה
דהכי ילפינן כדדיא בגמ' [ולקמן ז:] דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** מצינינהו ידיעה
בסוף ולא בתחלה דלא אחא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה
בתחלה וי"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף נ: ושם) לה: **שעירי הרגלים**. כלל הרגלים נאמר פ' שעירי חטאת. ובגמ' [ולקמן ט:]
מפרש מנא ליה דאשחין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים. עליה אבל לא שעירי ראשי חדשים:

(א) שבת ב, (ז) פירש"י על
זו עין לקמן ה: (ג) וינא
ע: (ד) ופי' חס' לקמן ח:
ד"ה מה פנימיו, (ה) וילהא.
רש"י, (ו) וזיל אשרי,
(ז) שמות לו, (ח) כדפרי'
למא ועי' רש"י, (ט) ויקרא
טו, (י) נמדבר בטו, (יז) י"ל
ומאי רש"י, (יז) ויקרא כח
וכט, (ט) ופי' חס' שבת
ב: ד"ה מראות,

תורה אור השלם

1. שער עזים אור
חטאת מלכד חטאת
הכפרים ועלת הקמיד
ומנחתה ונספידהו:
במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתיים. שבועות
של ציטוי להרע או להטיב,
שמים הן להחייב עליהן
קרבן עולה ויורד האמור
בפרשה, דנפקי מלחיהו או
להטיב, דמשמע להבא,
אוכל ולא אוכל, שהן
ארבע. יש לך לרבות עוד
שמים מריצוי הכתוב לכל
אשר יבטא האדם לרבות
לשעבר, אכלתי ולא אכל, לא
אכלתי ואכל (שבת ב.ב).
ידיעות
האמורות בקרבן עולה
ויורד או נפש כי תגע וגו'
ואמרינן שאין הכתוב מדבר
אלא בטומאת מקדש
וקדשי, שלחא שנתמא
אכל קודש או נכנס למקדש
וילפינן [ולקמן ז:] שאין
ידיעה אלא ידיעה תחלה
וידיעה בסוף והעלם
בינתיים, כגון שידע שנתמא
ועלם ממנו טומאה ואכל
קודש ומשאכל ידע שאכלו
בטומאה, שמים הן
משמענות הכתוב ועלם
ממנו והוא טמא, משמע
שעלם ממנו טומאה אכל
זכר הוא שאכל קודש וזהו
מקדש, הרי שמים, העלם
טומאה לגבי קודש והעלם
טומאה לגבי מקדש, שהן
ארבע. יש לך לרבות עוד
שמים מריצוי ועלם ועלם
ב' פעמים, לרבות את
הזכר לטומאה אכל ועלם
ממנו קודש, כסבור שחשן
הן, או נעלם ממנו מקדש
(שם). מראות נגעים.
ליטמא בהן, שנים הן,
שאת וזהרת, שהן
ארבעה. מריצוי ספחת
שהוא משמע טפילה, כמו
(שם ב) ספחת נא אל
אחתי וגו', מרבזה טפילה לו
ולו, תולדה לשאת ותולדה
לזהרת, ושני המינים בזהרת
עוה כשגל, שיהי לה כסוד
ההיכל, שאת כלמר לכן,
שהי לה כקדוש ציה.
מראה לשון זכר הוא משום
הכי תני שמים שכן ארבעה
(שבת ב) ובפ"י לקמן ה).
יש בה ידיעה בתחילה
ואין בה ידיעה בסוף.
כשנתמא ידע שנתמא
ועלמה ממנו טומאה
ונכנס למקדש ושוב לא
דעיה לו כיטמא (ובחין)
(ח) וכשאל לא טעה לו
שנכנס בטומאה שיבא
קרבן (ברכות כה). שעיר
הנעשה בפנים. על
ישראל, ופר על הכהן
(שם). עד שידוע לו.
שנכנס למקדש טמא
(ברכות כה).